

ბავშვთა საკითხების გაშუქება

სახელმძღვანელო წესები

დამტკიცებულია საქართველოს ჟურნალისტური
ეთიკის ქარტიის საბჭოს მიერ

მომზადებულია გაეროს ბავშვთა ფონდის მხარდაჭერით

თბილისი, 2016

ბავშვებთან დაკავშირებული საკითხების გაშუქების სახელმძღვანელო წესები

მედიის ქცევის კოდექსების უმრავლესობა ბავშვებთან დაკავშირებული საკითხების გაშუქებაზე ცალკე ამახვილებს ყურადღებას, ვინაიდან ბავშვების უფლებები ყველაზე ადვილად შეიძლება დაირღვეს, მათ შორის მშობლების მხრიდანაც. სწორედ ამიტომ მედიას აკისრია უდიდესი პასუხისმგებლობა, დაიცვას ბავშვის ინტერესები, ხელი არ შეუწყოს მათი უფლებების დარღვევას, სტიგმატიზებას, სტერეოტიპების გამყარებას. წინამდებარე დოკუმენტში სიტყვა „ბავშვი“ მოიაზრებს ყველა არასრულწლოვან ადამიანს.

ზოგადი პრინციპები:

- უპირატესი მნიშვნელობა მიანიჭეთ ბავშვის ინტერესებს, არ მოამზადოთ ისეთი მასალა, რომელიც საზიანო იქნება მისთვის.
- ბავშვთა უფლებების დარღვევის ფაქტები განიხილეთ, როგორც უმნიშვნელოვანესი საკითხები, რომლებიც საჭიროებს გამოძიებასა და საზოგადოების ყურადღებას.
- იფიქრეთ არამხოლოდ იმაზე, რომ თავად დაიცვათ ბავშვის ინტერესები, არამედ რესპონდენტსაც არ მისცეთ ბავშვის უფლებების შელახვის შესაძლებლობა.
- არ შეიძლება ბავშვი გამოყენებული იყოს დაცინვის, ანდა გართობის ობიექტად, „საყვარელ“ არსებად, რომლის ნათქვამსაც არასერიოზულად აღიქვამენ.
- თავიდან აირიდეთ ბავშვთან დაკავშირებული პრობლემების სენსაციურ და სტერეოტიპულ ჭრილში გაშუქება.
- ეცადეთ, არ გამოიყენოთ სოციალური ქსელში არასრულწლოვანის მიერ/შესახებ განთავსებული ფოტოები ან ინფორმაცია, თუ ეს რედაქციულად არ არის დასაბუთებული. სოციალურ ქსელში გავრცელებულ ინფორმაციას ორმაგი გადამონმება სჭირდება, რადგან მცდარი ინფორმაციის გავრცელების რისკი უფრო მაღალია.
- ინტერვიუს ჩაწერისას არ შეარჩიოთ ბავშვი სქესის, რასის ანდა ფიზიკური შესაძლებლობების მიხედვით და არ მოახდინოთ მისი დისკრიმინაცია. მაგალითად, საჯარო ღონისძიების გაშუქებისას თანაბარი შესაძლებლობა მიეცით საკუთარი აზრი გამოხატონ როგორც გადაადგილების პრობლემის მქონე ბავშვებმა, ასევე მათ, ვისაც ეს პრობლემა არ აქვთ.
- ბავშვების ინტერესები ფართოა, მათ თამაშისა და გართობის გარდა სხვა საკითხებიც აინტერესებთ. მათთან დაკავშირებულ საკითხებზე უფროსებთან ერთად თავად ბავშვებიც ასაუბრეთ. შეეცადეთ, ერთის მხრივ დაიცვათ ბავშვის ინტერესები და მეორეს მხრივ არ შეზღუდოთ მისი გამოხატვის თავისუფლება
- ბავშვი არ გამოიყენოთ როგორც რაიმე ობიექტი, რომელიც უფრო სენტემენტალურს ხდის მასალას, ან ალამაზებს ეთერს, ანდა შესაძლებელია მასზე ექსპერიმენტების ჩატარება. მაგალითად დასპონსორებული გადაცემისას, ანდა პროდუქტის განთავსებისას (product placement) არ გამოსცადოთ ეს პროდუქტი, არ აჩვენოთ მისი მოხმარების ინსტრუქცია და ეფექტები ბავშვის გამოყენებით.

მშობლისგან/მეურვისგან ნებართვა

- 16 წლამდე ასაკის ბავშვთან ურთიერთობისას, მისი კომენტარის ჩანერამდე ან ფოტოს გადაღებამდე ნებართვა სთხოვეთ მის მშობელს ან მეურვეს იმ საკითხებზე, რომელიც მისი ან სხვა მოზარდის კეთილდღეობას ეხება.
- დარწმუნებული უნდა იყოთ, რომ ვისგანაც ნებართვას იღებთ, ნამდვილად მშობელი/მეურვეა. არის შემთხვევები, როდესაც ადამიანები ბავშვებით მანიპულირებენ და იყენებენ მათ გარკვეული სარგებლის მისაღებად.
- მშობლის ან მეურვის თანხმობა არ ათავისუფლებს ჟურნალისტს პასუხიმგებლობისგან თავად გადაწყვიტოს რამდენად სწორი იქნება ამა თუ იმ საკითხზე ბავშვის კომენტარის ჩანერა, ან ფოტოს გამოქვეყნება. მან თავად უნდა შეაფასოს ის ნეგატიური შედეგები, რაც შეიძლება ბავშვის იდენტიფიცირებას მოჰყვეს. ზოგჯერ მშობლები ნაკლები ინფორმაციის, განათლების თუ უბრალოდ მძიმე ემოციური მდგომარეობის გამო, ვერ იაზრებენ, რა საფრთხეების მომტანია მასალაში ბავშვის იდენტიფიცირება.
- საარქივო მასალების გამოყენებისას მხედველობაში იქონიეთ ის, რომ ბავშვებთან დაკავშირებით კონტექსტი სწრაფად იცვლება. შესაძლოა, ამგვარი მასალის გამოყენებისას მშობლის ან თავად არასრულწლოვნის თანხმობის მიღება ხელახლა გახდეს საჭირო.
- ზოგჯერ ბავშვები საკუთარი საქმიანობიდან გამომდინარე ხდებიან საზოგადოებრივი ინტერესის ობიექტები (მაგ. სპორტსმენი, მომღერალი). მათი საქმიანობის გასაშუქებლად და ფოტო/ვიდეოს გადასაღებად მშობლების თანხმობა საჭირო არ არის.
- მშობლის ნებართვა საჭირო არ არის საზოგადოებრივი თავშეყრის ადგილზე ზოგადი ფოტო/ვიდეოს გადაღებისას. თუმცა, ჟურნალისტი ყურადღებით უნდა იყოს ასეთი ფოტოები არ გამოიყენოს უკონტექსტოდ. მაგალითად, დანაშაულზე მასალის მომზადებისას არ დაურთოს ის ფოტო/ვიდეო, რომელიც საჯარო ადგილას მყოფ ბავშვებს ასახავს. ამით შესაძლოა, მკითხველს/მაყურებელს დარჩეს შთაბეჭდილება, რომ კადრში ნაჩვენებ ბავშვს რაიმე კავშირი აქვს დანაშაულთან.

კომუნიკაცია ბავშვთან

- ინტერვიუზე დათანხმების სანაცვლოდ საჩუქრის დაპირება დაუშვებელია, რადგან ადვილია ბავშვზე ზემოქმედება, მისი დაუცველ მდგომარეობაში ყოფნა არ უნდა გამოიყენოთ მანიპულაციისთვის და არ უნდა აიძულოთ ინფორმაციის გაცემა.
- ინტერვიუს ჩანერისას დაიკავეთ ისეთი პოზიცია, რომ ბავშვმა პირდაპირ გიყუროთ და არა ქვემოდან ზემოთ.
- ბავშვთან ინტერვიუ მისთვის სასურველ, მოსახერხებელ ადგილას ჩანერეთ. მიეცით უფლება ისე მოთავსდეს, როგორც მას სურს.
- ფოტოგრაფმა/ოპერატორმა უნდა გააცნობიერონ რომ შესაძლოა ბავშვებთან მუშაობისას მეტი ძალისხმევა დასჭრდეთ ვიდრე ზრდასრულებთან.
- გადაღებისას არ მიაღებინოთ ბავშვს ხელოვნური პოზა

- ბავშვებს არ ესაუბროთ „ენის მოჩლექით“, დაუსვით კითხვები გამართულად, გრამატიკული ნორმების დაცვით და არა ისე დამახინჯებით, როგორც მცირე-წლოვანი ბავშვები საუბრობენ.
- პატივი ეცით და სერიოზულად აღიქვით ბავშვის ნათქვამი. არ გაიცინოთ მის ნათქვამზე, ამით შესაძლოა გაუქრეთ საუბრის სურვილი, რადგან იფიქრონ, რომ დასაცინია მათი აზრი.
- ბავშვებისათვის გასაგებ ენაზე ისაუბრეთ. როცა რაიმეს ხსნით, მარტივი ლექსიკა გამოიყენეთ.
- დააკვირდით, გაიგეს თუ არა ბავშვებმა თქვენი ნათქვამი? თუ არასწორად გაიგეს, სხვა სიტყვებით თქვით სათქმელი.
- აუხსენით, რომ ინტერვიუს დროს არც მათ ცოდნას ამოწმებთ და არც ნიშანს უწერთ, თქვენ უბრალოდ გაინტერესებთ, რას ფიქრობენ ისინი ამა თუ იმ საკითხის შესახებ. ბავშვები ადვილად ხვდებიან, გულისყურით უსმენენ თუ არა უფროსები და აინტერესებთ თუ არა მათი აზრები.
- თუ ბავშვი გაუბედავია, ამართლებს დახურული შეკითხვების დასმა, რომელთაც ღია შეკითხვა მოყვება. მაგალითად: „უნდა გაიზარდოს თუ არა გაკვეთილების რაოდენობა?“ „რატომ?“ ნუ აიძულებთ ბავშვს, აუცილებლად გიპასუხოთ თუ მას ეს არ სურს.
- შეეცადეთ, არ შეანყვებინოთ საუბარი, მათ შეიძლება მოეჩვენოთ, რომ “სწორ” პასუხს არ იძლევიან.
- საუბრისას დაღლა თუ შეამჩნიეთ, მიეცით შესვენების საშუალება, ან შეწყვიტეთ ინტერვიუ.
- სხვადასხვა ასაკის ბავშვთან განსხვავებული ხანგრძლივობის ინტერვიუს ჩაწერა არის შესაძლებელი. მცირეწლოვანი კონცენტრაციას დიდხანს ვერ ახერხებს, ამიტომაც დიდხანს ვერ ისაუბრებთ.
- გახსოვდეთ, რომ მცირეწლოვანი ბავშვის ფანტაზია დიდია და მისი ნათქვამი შესაძლოა სიმართლეს არ შეეფერებოდეს და მისი წარმოსახვის ნაყოფი იყოს.

როდის დაფაროთ ბავშვი

- ბავშვის დაფარვა საჭიროა მხოლოდ მაშინ, როდესაც შესაძლებელია მას რაიმე ტიპის ზიანი მიადგეს, მაგალითად, იძალადონ მასზე, გახდეს ბულინგის მსხვერპლი, მოხდეს მისი სტიგმატიზება, გარიყვა ან ნებისმიერი სახით გაუარესდეს მისი მდგომარეობა.
- ბავშვის დაფარვა უპირობოდ აუცილებელია როდესაც ის არის:
 - ✓ ძალადობის/დანაშაულის მსხვერპლი
 - ✓ ბრალდებული/მსჯავრდებული/მოწმე
 - ✓ არის ჩართული არასრულწლოვანთა მართლმსაჯულების სისტემაში
 - ✓ რაიმე ფორმით არის დაკავშირებული სექსუალურ ძალადობასთან. მედია განსაკუთრებული ყურადღებით უნდა მოევიდოს ამგვარი შემთხვევების გაშუქებას
 - ✓ აივ-დადებითი ან შიდსით დაავადებული, გარდა იმ შემთხვევებისა, თუ ბავშვი, მშობელი ან მასზე პასუხისმგებელი პირი არ განაცხადებს თანხმობას სრულიად შეგნებულად

- ✓ საომარ მოქმედებებში ჩართული ბავშვი იარაღით ხელში
- ✓ ბავშვისათვის ზიანის მიყენების ან სამაგიეროს გადახდის რისკის შემთხვევაში

გაითვალისწინეთ:

- ბავშვის სახის დაფარვა არ არის საკმარისი მისი სრულად არაიდენტიფიცირებისთვის, ხშირად მისი ამოცნობა შესაძლებელია გარემოს აღწერით, ან სხვა რესპონდენტების იდენტიფიცირებით.
- გადაღების დაგეგმვისას უმჯობესია წინასწარ განსაზღვროთ საჭიროა თუ არა ბავშვის არაიდენტიფიცირება. თუ რედაქცია იღებს ბავშვის დაფარვის გადაწყვეტილებას, მაშინ აცნობეთ ეს ოპერატორსაც და კადრებიც შესაბამისად გადაიღეთ - აჩვენეთ ისეთი დეტალები, რაც ერთის მხრივ მის იდენტიფიცირებას არ მოახდენს და მეორეს მხრივ არ დააზარალებს მასალის ვიზუალურ მხარეს, მაგალითად, ეს შეიძლება იყოს სხვადასხვა დეტალის ჩვენება.

გარდა ზემოთ აღნიშნული შემთხვევებისა, სხვა დროს ბავშვის იდენტიფიცირება შესაძლებელია კონტექსტიდან გამომდინარე.

ძალადობა და ტრავმა

- როგორც ზემოთ აღნიშნა, ნებისმიერი ფორმის ძალადობის შემთხვევაში არასრულწლოვნის იდენტიფიცირება, როგორც პირდაპირი¹, ისე ირიბი, დაუშვებელია, იმის მიუხედავად ბავშვი მოძალადის როლშია, მსხვერპლის თუ მოწმის.
- უფრო მეტად ნულარ მოახდენთ ბავშვის სტიგმატიზებას. თავი აარიდეთ კატეგორიზაციას ან სიუჟეტის ისეთ აღწერას, რამაც შეიძლება გამოიწვიოს ბავშვისათვის სამაგიეროს გადახდა - დამატებითი ფიზიკური ან ფსიქოლოგიური ზიანის მიყენება, დამცირება, დისკრიმინაცია ან საზოგადოების მიერ გარიყვა.
- ეცადეთ თავიდან აიცილოთ ბავშვის რეტრავმირება და არ გაახსენოთ ის ამბავი, რაც მასზე ნეგატიურად იმოქმედებს, თუ ეს რედაქციულად დასაბუთებული არ არის და არ გადანონის საჯარო ინტერესი, მაგალითად გამოაშკარავებს სხვა დანაშაულს.
- ეცადეთ შემთხვევის ადგილას არ ჩანერთ ბავშვი, რომელიც შოკურ მდგომარეობაშია.
- მართალია, დაშავებული ბავშვის ფოტო უფრო ბევრის მთქმელი და ემოციურია საზოგადოებისთვის, მაგრამ უნდა გაითვალისწინოთ, რომ შესაძლოა ამგვარი კადრები თავად ბავშვისთვის მტკივნეული იყოს.
- იმ შემთხვევაში, როდესაც ბავშვის პასუხებს შეუძლია შემთხვევასთან დაკავშირებით საზოგადოებრივი ინტერესის მქონე ინფორმაცია მოგაწოდოთ, დაუსვით ღია კითხვები, მაგალითად „რა მოხდა შემდეგ?“ ნაცვლად ისეთი კითხვისა, რომელიც თავს აგრძნობინებს დამნაშავედ „ლამე რატომ სეირნობდი?“ ან სადაც პასუხი ჩანს - „შეგეშინდა?“

¹ პირდაპირი იდენტიფიცირება- ბავშვი თავად ჩანს, ირიბი იდენტიფიცირება - ბავშვის ამოცნობა შესაძლებელია სხვა დეტალებით (მშობლების, სამეზობლოს, მისამართის ჩვენებით)

- ტრავმირებული ადამიანები ხშირად იცვლიან აზრს. თუ ინტერვიუს დასრულების შემდეგ რესპონდენტმა გადაიფიქრა და გთხოვათ ინტერვიუს არ გამოქვეყნება, არ გამოიყენოთ ჩანაწერი. მიეცით საშუალება გაასწოროს შეცდომები და დაამატოს, თუ თავდაპირველი საუბრისას რაიმე ვერ გაიხსენა.
- თუ ტრავმირებული ბავშვი ან მისი მშობლები ინტერვიუზე თანხმობის მოცემამდე დროს ითხოვენ, დაელოდეთ თუ ეს შესაძლებელია და უკეთეს პასუხებს მიიღებთ.
- ბავშვს უნდა აჩვენოთ, რომ კი არ გეცოდებათ, არამედ უსმენთ. ტრავმირებულ ბავშვთან საუბრამდე ესაუბრეთ მის მშობლებს, მასწავლებლებს, შეისწავლეთ ყველა დოკუმენტი. გაარკვიეთ, რა იქნება ყველაზე რთული და ემოციური მომხდარ ამბავში, რათა კითხვის დასმისას თავიდან აირიდოთ რეტრავმირება.
- ყურადღებით იყავით, რომ ყველა კითხვა შესაბამისობაში იყო ბავშვის ასაკთან. მოვლენათა ქრონოლოგიის აღდგენა მცირე ასაკის ბავშვს შეიძლება გაუჭირდეს, სამაგიეროდ, კარგად გაიხსენოს, რას თამაშობდა, როცა შემთხვევა მოხდა. არ აიძულოთ მოგიყვეთ ყველა დეტალი თანმიმდევრობით.
- შემთხვევიდან ერთი წლის შემდეგაც კი იმ მოვლენის გახსენებამ შესაძლებელია მოულოდნელად ემოციური რეაქცია გამოიწვიოს, რისთვისაც მზად უნდა იყოთ.
- მტკივნეულ საკითხზე საუბარს პირდაპირ ნუ დაიწყებთ.

ჯანმრთელობის პრობლემების მქონე და მძიმე სოციალურ მდგომარეობაში მყოფი ბავშვები

ჯანმრთელობის პრობლემის მქონე და მძიმე სოციალურ მდგომარეობაში მცხოვრები ბავშვების დახმარების ერთადერთი გზა ხშირ შემთხვევაში მედიანაა. ამ თემაზე მასალის მომზადებისას:

- ეცადეთ ჟურნალისტური მასალის მთავარი მიზანი სისტემური პრობლემის მხილება იყოს - რატომ არის საჭირო საზოგადოების დახმარება ბავშვის სიცოცხლის გადასარჩენად და რატომ ვერ უზრუნველყოფს მის მკურნალობას სახელმწიფო. გახსოვდეთ, რომ მასალის გმირი ბავშვის გარდა იმავე მდგომარეობაში კიდევ არაერთი ადამიანია და მათ თქვენთან დაკავშირება ვერ მოახერხეს.
- მნიშვნელოვანია, ბავშვთა სიღარიბე და სოციალური პრობლემები გააშუქოთ თანმიმდევრობით. კონკრეტული ისტორიები გამოიყენეთ ზოგადი, სისტემური პრობლემის წარმოსაჩენად.
- ბავშვის თანდასწრებით არ ასაუბროთ მშობელი იმის შესახებ, თუ რა გართულებები ანდა ლეტალური შედეგი მოჰყვება ავადმყოფობის პროგრესირებას. ამან დამატებითი სტრესი შესაძლოა გამოიწვიოს.
- მოერიდეთ მძიმე ემოციური კადრების გამოყენებას.
- დაუშვებელია ბავშვის ჯანმრთელობის პრობლემის გასაჯაროვება მშობლის ნებართვის გარეშე. ასევე, მნიშვნელოვანია, მედიამ თავად ბავშვსაც ჰკითხოთ, სურს თუ არა, მის შესახებ მედიაში მასალა მომზადდეს. იმ შემთხვევაში კი, როცა მშობლის ნებართვა არსებობს, მედიამ უნდა იმსჯელოს იმ შესაძლო რისკებზე, რაც ინფორმაციის გავრცელებას შეიძლება მოჰყვეს და დაიცვას ბავშვის საუკეთესო ინტერესი.

- დაუშვებელია შეზღუდული შესაძლებლობის მქონე ბავშვების სტერეოტიპულად გაშუქება. მათ მედია ისე უნდა აშუქებდეს, როგორც სხვა ბავშვს გააშუქებდა.
- არ დაუფართოთ სახე შეზღუდული შესაძლებლობის მქონე ბავშვებს, თუკი იმავე სიტუაციაში მყოფ სხვა ბავშვს არ დაუფარავდით. მიეცით მათ საშუალება საზოგადოებას გააცნონ საკუთარი საჭიროებები.
- შშმ ბავშვების გაშუქებისას ეცადეთ, აქცენტი მის შესაძლებლობებზე გააკეთოთ. შეზღუდული შესაძლებლობა კი მხოლოდ იმ შემთხვევაში ახსენოთ, როდესაც მაგალითად, ვერ იღებს შესაბამის სერვისს ან ექმნება სხვა ტიპის პრობლემები.
- თუ ბავშვის მიღწევებზე საუბრობთ, არ გაუსვათ ხაზი მის სოციალურ მდგომარეობას. მნიშვნელობა არ აქვს მაგალითად, ჭადრაკში ჩემპიონი სოციალურად დაუცველი არის თუ არა, თუ გაშუქების ფოკუსი არ არის ის, თუ როგორ აღწევნა წარმატებას ბავშვები ფინანსების არქონის პირობებში.
- რაც არ უნდა მძიმე იყოს ისტორია, ეცადეთ წარმოაჩინოთ პოზიტიური დეტალებიც. მაგალითად, ყველა ბავშვს, მიუხედავად მძიმე საცხოვრებელი პირობებისა, აქვს ინტერესები, ჰობი. მასაც, სხვა ბავშვების მსგავსად, უყვარს თამაში, კითხვა, ხატვა და ა.შ. მნიშვნელოვანია ამგვარი დეტალების ჟურნალისტურ პროდუქტში წარმოჩენაც.
- მოერიდეთ ბავშვის ქველმოქმედების ან მონყალების მიმღებ ობიექტად წარმოჩენას. ხშირად, პოლიტიკოსები, ბიზნესმენები თუ სხვადასხვა ჯგუფები საკუთარი პიარკამპანიისთვის, იმიჯის შესაქმნელად აქტიურად იყენებენ ბავშვებს, მიდიან მათთან და ურიგებენ საჩუქრებს. მედიაში ხელი არ უნდა შეუწყოს ამ ჯგუფებს, აწარმოონ საკუთარი პიარკამპანია ბავშვების გამოყენებით.
- ნუ აღუძრავთ ადამიანებს ტყუილ იმედს. განსაკუთრებით ფრთხილად მოეკიდეთ ისეთ ინფორმაციას, სადაც ლაპარაკია „გასაოცარ განკურნებაზე“ ან ჯანმრთელობისთვის პოტენციურ საფრთხეზე

არასრულწლოვანთა სუიციდი

არასრულწლოვანთა სუიციდი ის მძიმე თემაა, რომლის გაშუქებასაც მედია ხშირად ერიდება. განსაკუთრებით სენსიტიური იმ პირთა გაშუქებაა, რომლებმაც თვითმკვლელობა სცადეს და გადარჩნენ. ამ საკითხზე მუშაობისას მრავალი ეთიკური დილემა წამოიჭრება და რედაქციულად დასაბუთებისა და სწორი გამოსავლის ძებნის ნაცვლად, საერთოდ გაშუქებაზე ამბობენ უარს.

- როგორც სრულწლოვანთა სუიციდისას, ამ შემთხვევაშიც მედიამ უპირველეს ყოვლისა უნდა უზასუხოს კითხვას - უნდა გაშუქდეს თუ არა კონკრეტული, ცალკეული ფაქტი?
- ფსიქიკური ჯანმრთელობის ექსპერტების მიერ ჩატარებული კვლევა ცხადყოფს, რომ მედიის მიერ სუიციდს გაშუქების განსაკუთრებით ყურადღების ცენტრში მოქცევას შეუძლია წახალისოს მსგავსი ქცევა - განსაკუთრებით იმ შემთხვევაში, თუკი სუიციდი წარმოჩენილია როგორც რომანტიკული ან მიმზიდველი, ანდა გამოსავალი პრობლემების მოგვარების. შესაბამისად, მედიამ თავიდან უნდა აიცილოს შემთხვევების ამ ჭრილში გაშუქება
- ზედმეტად დეტალურ აღწერასა და სენსაციაზე ორიენტირებულმა სტატიებმა,

რომლებიც ფოკუსირდებიან სუიციდის მსხვერპლთა მიერ გამოყენებულ მეთოდებზე, შესაძლოა სხვებს, ვინც რაიმე ფორმით, საკუთარი თავის იდენტიფიცირებას მოახდენს მსხვერპლთან, ასწავლოს თუ როგორ უნდა გაიმეორონ იგივე ქმედება. არასოდეს მოყვეთ დეტალები და ნუ აჩვენებთ იმ გარემოს, სადაც სუიციდი მოხდა.

- არასოდეს გააშუქოთ სუიციდი როგორც გმირული საქციელი. ამით შესაძლოა მიბაძვა გამოიწვიოს. არასრულწლოვანმა თვითმკვლელობას შესაძლოა მხოლოდ იმიტომ მიმართოს, რომ ამ ფაქტის შემდეგ მასზე ილაპარაკებენ და „დააფასებენ“. ამ ასაკში მათ თვითდამკვიდრების პრობლემა აქვთ.
- არ დაიწყეთ საინფორმაციო გამოშვება სუიციდის ამბით. არ განათავსოთ სუიციდთან დაკავშირებული ამბები გაზეთის/ჟურნალის ყდაზე.
- არ თქვათ, რომ სუიციდით „ტკივილის/ტანჯვას ბოლო მოეღო“.
- არ გამოიყენოთ ფრაზა „სუიციდი ჩაიდინა“ სუიციდი დანაშაული არ არის. უმჯობესია თქვათ „სიცოცხლე თვითმკვლელობით დაასრულა“.
- არ დაასახელოთ სუიციდის ერთი კონკრეტული მიზეზი, რადგან სუიციდს კომპლექსური პრობლემები იწვევს.
- ოჯახის წევრები ხშირად ისეთ მძიმე ემოციურ მდგომარეობაში არიან რომ ყვებიან იმას, რასაც ჩვეულებრივ შემთხვევაში არ იტყოდნენ. ამიტომ თავად აწონ-დაწონეთ რაიმე ზიანს ხომ არ მოუტანს ამ ინფორმაციის ანდა კადრების გავრცელება მათ? უფრო მეტ ტკივილს ხომ არ მიაყენებს? გამოქვეყნებულმა მასალამ შესაძლოა დიდ ხანს იქონიოს გავლენა სუიციდის მსხვერპლთა ოჯახის წევრებზე.
- ახლობლებისა და სამართალდამცავების კომენტარების გარდა მნიშვნელოვანია ფაქტების მოგროვება, ვინაიდან თუკი ისეთი ვინმესგან აღებე ინტერვიუს, ვინც არ იცის სიტუაციის მიღმა არსებული ფაქტორები, შესაძლოა თქვენც არასწორად მოახდინოთ რეალობის ინტერპრეტაცია.
- თვითმკვლელობა დიდ მიტქმა-მოტქმას იწვევს სამეზობლოში, სანაცნობოში. ეცადეთ მათგან გაგონილი ყველა ინფორმაცია არ გაასაჯაროვოთ და პატივი სცეთ გარდაცვლილის პირად ცხოვრებას. ოჯახის წევრებისთვის მტკივნეული წასაკითხი და სანახავი იქნება ამგვარი მასალა.
- სუიციდისა და სუიციდისაგან გადარჩენილი ადამიანების გაშუქებისას ყურადღება გაამახვილეთ სუიციდის პრევენციაზე, ინფორმირებასა და მხარდაჭერაზე.

შვილები

- ბავშვები ყურადღების ცენტრში მშობლების გამოც ხვდებიან. თუ მშობლის მიმართ არსებობს საჯარო ინტერესი, ეს ავტომატურად არ ნიშნავს იმას, რომ შვილებიც იმავე დოზით უნდა გაშუქდნენ.
- როდესაც მშობლის საქმიანობას აშუქებთ, მოერიდეთ იმ ვიდეო თუ ფოტო-მასალის გამოყენებას, სადაც შვილებთან ერთად ჩანს.
- ოჯახური ტრავმების, ახლობლის დაკრძალვის ცერემონიალისას აქცენტი არ გააკეთოთ ბავშვების ემოციებზე.

გამოყენებული მასალა:

- Nordic informational Centre for Media and Communicational Research, Guidelines and Principles for Reporting on Issues Involving Children
<http://www.nordicom.gu.se/en/clearinghouse/guidelines-and-principles-reporting-issues-involving-children>
- UNICEF, Principles and Guidelines for Ethical Reporting
https://www.unicef.org/eapro/Reporting_on_children_and_young_pp.pdf
- Dart Center for Journalism and Trauma, Interviewing Children: Guidelines for Journalists
<http://dartcenter.org/content/interviewing-children-guide-for-journalists>
- Independent Press Standards Organization, Editors' Code of Practice
<https://www.ipso.co.uk/editors-code-of-practice/>
- The Canadian Association of Journalists
<http://caj.ca/ethics-guidelines>
- Child Rights International Network, THE USE OF IMAGES OF CHILDREN IN THE MEDIA
<https://www.crin.org/en/library/publications/use-images-children-media>
- სარა მაკრამი და ლოტ ჰიუ, ბავშვისგან ინტერვიუს აღება
http://unicef.ge/uploads/InterviewingChildren_2011.pdf
- სამოქალაქო განვითარების ინსტიტუტი, გაეროს ბავშვთა ფონდი - მედიაში ბავშვთა საკითხების გაშუქების ეროვნული და საერთაშორისო სტანდარტები
http://unicef.ge/uploads/_____.pdf
- გაეროს ბავშვთა ფონდი, მედია და ბავშვთა უფლებები
http://unicef.ge/uploads/MediaCR_A5_2011.pdf

გამოცემაზე მუშაობდნენ:

ნატა ძველიშვილი, სალომე აჩბა, სალომე ცეცხლაძე, ლაშა ქავთარაძე

ჟურნალისტური ეთიკის ქარტიის საბჭოს წევრები:

ნინო ზურიაშვილი, მაია მეცხვარიშვილი, ნინო ჯაფიაშვილი, თაბო კუპრეიშვილი, ჯაბა ანანიძე, ირინა ყურუა, გერონტი ყალიჩავა, მაია მამულაშვილი